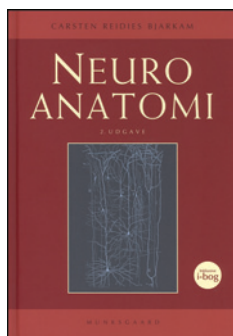

Solid og tradisjonell lærebok i neuroanatomi

Carsten Reidies Bjarkam
Neuroanatomie
 2. utg. 399 s, tab, ill. København: Munksgaard, 2015. Pris DKK 575
 ISBN 978-87-628-1206-2

Hjernen og hjernens sykdommer får en stadig viktigere rolle innen medisin. Grunnleggende kjennskap til, og forståelse av, neuroanatomi er en forutsetning for den som skal behandle og diagnostisere sykdom i hjernen og nervesystemet. Nevroforskning og nevroundervisning betinger neuroanatomisk kunnskap. Denne boken formidler neuroanatomi på en meget god måte.

Første utgave av denne danske læreboken i neuroanatomi kom for ti år siden. Den nye utgaven er vesentlig utvidet, fra 248 til 399 sider. Dette avspeiler først og fremst en bredere beskrivelse med større vekt på fysiologi og biokjemi, og også med en enda tydeligere kobling til klinisk arbeid. I tillegg er kunnskapstilfanget blitt større i løpet av disse ti årene. Omkring halvparten av innholdet utgjøres av figurer med ledsagende tekst.

Målgruppen er primært studenter, og boken bør være svært velegnet for profesjonsstudenter i medisin. Med sine utdypende forklaringer kan den også benyttes av ikke-medisinere, for eksempel som bakgrunn for egne forskningsprosjekter.

Boken har et svært tiltalende oppsett med en systematisk oppbygning i kapitler og underkapitler. Den er gjennomillustrert på en god måte. Systematikken gjør den velegnet, ikke bare som lærebok, men også som oppslagsverk når man trenger spesialisert kunnskap. Indeks er utfyllende.

Det er tre hoveddeler. Først gis i fire kapitler en oversikt over nervesystemets oppbygning, funksjon og utvikling. I de neste seks kapitlene beskriver man mer detaljert nervesystemets strukturelle oppbygging, mens man i de seks siste kapitlene tar for seg de strukturelle komponentenes funksjonelle samspill i sensoriske, motoriske, visuelle, auditoriske, autonome og limbiske systemer. Til hvert av kapitlene er det knyttet *kliniske noter*, hvor man gjennom eksempler viser hvordan neuroanatomi forklarer og belyser sykdom. En slik tradisjonell oppbygning medfører en god og logisk progresjon for deg som leser, samtidig som du enkelt kan slå opp. Kjøper du papirutgaven, får du tilgang til en elektronisk brukerlisens, men e-boken kan bare brukes i 48 måneder fra aktiverings-tidspunktet.

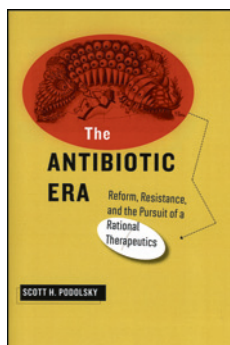
Boken har mindre omfang enn det norske standardverket *Sentralnervesystemet* av Per Brodal. Det gjelder både format og side-tall. Denne danske boken har likeledes noe enklere illustrasjoner, og man har valgt ikke å ta med litteraturliste. *Neuroanatomie* fremstår dermed som en mer rendyrket lærebok for studenter, og som en praktisk oppslagsbok.

Jeg kan trygt anbefale den som en solid lærebok i neuroanatomi, og som et oppslagsverk i yrkespraksis.

Nils Erik Gilhus

Professor, Seksjon for neurologi
 Klinisk institutt 1
 Universitetet i Bergen

De gode, de onde og de tankeløse

Scott H. Podolsky
The antibiotic era
 Reform, resistance, and the pursuit of a rational therapeutics. 309 s, ill. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press, 2015.
 Pris USD 35
 ISBN 978-1-4214-1593-2

Økende antibiotikaresistens har ført til stor bekymring for en «post-antibiotisk» æra der infeksjonssykdommer igjen vil være en alvorlig trussel for folkehelsen. Ukritisk og feilaktig bruk av antibiotika er en vesentlig årsak til denne utviklingen. Scott Podolskys *The antibiotic era* forteller en spennende historie om kampen mellom legemiddelindustri, legemiddelmyndigheter og faglige pionerer som ønsket å definere rammene for en rasjonell bruk av de nye mirakelmedisinene.

Penicillin var det viktigste antibiotikum i andre halvdel av 1940-årene, men på grunn av det amerikanske militærets kontroll over penicillinproduksjonen under krigen hadde legemiddelindustrien ikke patentrettigheter og derfor liten interesse av å promotere salget. Det ble tvert imot fokusert på å utvikle alternativer, og få år senere hadde bredspektrede antibiotika som tetracykliner, kloramfenikol og erytromycin overtatt det meste av markedet.

Fra et nordisk perspektiv er det forbløffende å lese om hvilke markedsføringsteknikker som ble tatt i bruk, og hvilken tøylesløs bruk av antibiotika som ble etablert i disse årene. Infeksjonsmedisin som egen medisinsk spesialitet var i sin begynnelse, og fagmiljøer ledet av Maxwell Finland og Harry Dowling gikk i bresjen for å definere det de kalte rasjonell antibiotikabruk. I løpet av 1950-årene ble denne striden sentral for rollen til U.S. Food and Drug Administration (FDA) ved godkjenning av nye medikamenter. Tidligere var det kun krav om at nye legemidler skulle være trygge for forbrukeren, det var intet krav til dokumentasjon av effekt. Dette ble endret ved inngangen til 1960-årene og ledet frem til etablering av det randomiserte kliniske forsøket som gullstandard.

For antibiotikafeltet hadde det stor betydning at en rekke kombinasjonspreparater ble avregistrert for å hindre markedsføring av legemidler som kunne inneholde flere typer antibiotika, antipyretika og antihistaminer i samme formulering. Til tross for denne seieren var det imidlertid blitt etablert en kultur for ukritisk bruk av antibiotika som vi fortsatt ikke har fått bukt med.

Boken er lettlest og oppdelt i fem kapitler med enkelte illustrasjoner. Som lege skriver Podolsky med stor innsikt i den medisinske kulturen, men han er samtidig faghistoriker slik at stoffet diskuteres i en bred samfunnmessig kontekst med tallrike referanser og et fyldig noteapparat. Hovedinnvendingen er at boken i overveiende grad fokuserer på utviklingen i USA, men den vil likevel være av stor interesse for alle som er interessert i antibiotika og legemiddelterapi generelt.

Gunnar Skov Simonsen

Leder, NORM – Norsk overvåkingssystem for antibiotikaresistens hos mikrober
 Universitetssykehuset Nord-Norge